

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
TƏHSİL NAZİRLİYİ

Layihə Avropa İttifaqı
tərəfindən maliyyələşdirilir

TƏHSİL İNSTİTUTU
Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu

Kvalifikasiya standartı

TİBBİ AVADANLIQLARIN TƏMİRİ VƏ XİDMƏTİ ÜZRƏ ELEKTROMEXANİK KÖMƏKÇİSİ

Bakı
Yanvar, 2019-cu il

Bu kvalifikasiya standartı Avropa İttifaqının texniki yardımını çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyini dəstəkləmək üçün “Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin İcrasına Dəstək” (EuropeAid/138339/DH/SER/AZ) layihəsi tərəfindən hazırlanmışdır. Standartda ifadə olunan fikirlər və məlumatlara görə Avropa İttifaqı, Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi və Təhsil İnstitutu məsuliyyət daşımır.

Peşə	Tibbi avadanlıqların təmiri və xidməti üzrə elektromexanik köməkçisi
Kvalifikasiya standartının Azərbaycan Respublikasının Ömürboyu Təhsil üzrə Kvalifikasiyalar Çərçivəsində (AzKÇ) səviyyəsi	Səviyyə 3
İstinad kodu: (reyestrədə sıra nömrəsi və kvalifikasiya standartı sözünün qısaltması - KS, Məşğulluq Təsnifatında kodu və AzKÇ-də səviyyəsi)	0022-KS-7421-3
Kvalifikasiya standartını təsdiqləyənsahə komissiyasının adı	Səhiyyə və sosial xidmətlər sahəsində bacarıqların inkişaf etdirilməsi üzrə sahə komissiyası
Kvalifikasiya standartının Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Kollegiyasında təsdiq olunması barədə qərarın tarixi və nömrəsi	
Yenilənmə sayı	01
Təklif olunan yenilənmə tarixi	Oktyabr, 2025-ci il

GİRİŞ

“Tibbi avadanlıqların təmiri və xidməti üzrə elektromexanik köməkçisi” kvalifikasiya standartı Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin əlaqələndirməsi və sosial tərəfdaşlıq vasitəsilə Avropa Birliyinin maliyyələşdirdiyi Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin icrasına dəstək layihəsi tərəfindən hazırlanmış, əlaqəli təşkilat və müəssisələrin rəyləri nəzərə alınaraq dəyərləndirilmiş, Səhiyyə və sosial xidmətlər sahəsində bacarıqların inkişaf etdirilməsi üzrə sahə komissiyası tərəfindən təsdiq edilərək reyestrdə yerləşdirilmişdir.

1. Termin, simvol və ixtisar (istifadə olunmuş termin, simvol və ixtisarlara və onların izahı)

Elektromaqnit induksiyası – qapalı keçirici konturun əhatə etdiyi səthdən keçən maqnit selinin dəyişməsi zamanı konturda cərəyan yaranması hadisəsi

Kommutasiya aparatı – dövrə də əlaqəni təmin edən (və ya əlaqəni kəsən) açar

Rele – elektromaqnit açar

Çevirici qurğu – ilkin informasiyanı emal siqnalına çevirən element

Yarımkeçirici cihaz – p-n keçidinə əsaslandırılan cihazlar

Tranzistorlu dövrə – Aktiv element kimi tranzistor əsasında yığılan dövrə

Qida mənbələri – Dövrəni qidalandıran enerji mənbəyi

Gücləndirici – Siqnalın parametrlərini gücləndirən sxem

Generator – Siqnal generasiyasını hasil edən sxem

Qövsün radiusu – çevrənin üst-üstə düşməyən iki nöqtəsi arasında qalan hissəsinin radiusu

Ləkal əyrisi – yerləri müəyyən edilmiş nöqtələrin əyri xətti xətkəşlər vasitəsilə qurulan əyriyə

Osillometrik metod – siqnalın zamana görə açılışı əsasında analiz üsulu

Kondensator – elektrik yüklərini depolayan passiv element

Ampermetr-voltmetr – cərəyan və gərginliyi təyin edən ölçü cihazları

Sabit cərəyan – zamanda asılı olaraq istiqamət və polyarlığı dəyişməyən siqnal

Dəyişən cərəyan – zamanda asılı olaraq istiqamət və polyarlığı dəyişən siqnal

Birfazlı dəyişən cərəyan – fazasının sayı vahidə bərabər olan dəyişən cərəyan

Histogram – məlumatın paylanmasını göstərən vizual qrafika

GPS – (Global Positioning System) Qlobal Məvqe təyinetmə Sistemi

CAD – (Computer-aided design) kompüter dəstəklə layihələndirmə

2. Peşəyə dair xüsusi məlumat

2.1. Peşə sahibinin gördüyü əsas işlərin qısa təsviri

Tibbi avadanlıqların təmiri və xidməti üzrə elektromexanik köməkçisi tibbi avadanlıqların təmir prosesinə kömək edir və həmin avadanlıqlara sadə texniki xidməti həyata keçirir.

3. Peşə sahibi üçün tələb olunan səriştələr

3.1. Əsas səriştələr (əmək fəaliyyəti ilə məşğul olan hər bir şəxs üçün əsas, həmçinin, əmək bazarında əlavə və ümumi dəyəri formalaşdıran bilik, bacarıq, işə yanaşma və davranış formasıdır).

Azərbaycan dilində ünsiyyət	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. İşlə bağlı oxuduğu məlumatı ətraflı oxuyub anlayır	<ul style="list-style-type: none"> a. Dövri iş üzrə verilən tapşırıqlarla bağlı yazılı təlimatları dəqiqliklə şərh edir; b. Verilən tapşırıqla bağlı qrafik təlimatları (diaqram) düzgün şərh edir; c. İş təlimatlarından istifadə edərək iş mərhələləri (addımları), gözlənilən nəticələr və vaxt qrafikinin göstəriləndiyi fərdi iş planı hazırlayır.
2. Peşəkar dildən istifadə edərək şifahi məlumatı çatdırır	<ul style="list-style-type: none"> a. Texniki məlumatları dəqiqliklə çatdırır; b. Danışarkən məlumat, rəy və fikirləri məntiqi şəkildə əlaqələndirir; c. Mövzuya və dinləyicilərin anlama səviyyəsinə uyğun dildən istifadə edir.
3. İşlə əlaqəli əsas məlumatları yazılı şəkildə çatdırır	<ul style="list-style-type: none"> a. Məqsədə və auditoriyaya uyğun format seçir; b. Oxucular üçün kifayət qədər aydın və anlaşılan sözləri qaydasında istifadə edir; c. Mənanı qorumaq üçün dəqiq cümlə quruluşu və durğu işarələrindən istifadə edir; d. Verilən işlə əlaqəli mövzu haqda aydın təqdimat hazırlayır.

Xarici dildə ünsiyyət	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. Eşitdiyi məlumatı başa düşür	<ul style="list-style-type: none"> a. Gündəlik həyat və ya işlə bağlı mövzularda aydın tələffüz olunan nitqdə aktual məlumatların, həm ümumi, həm də xüsusi təfərrüatlarını şərh edir; b. Mütəmadi istifadə edilən avadanlıqla bağlı sadə texniki məlumatları, məsələn, əməliyyat təlimatlarını şərh edir; c. Nitqin standart formada və aydın şəkildə tələffüz edilməsi şərti ilə aparılan müzakirənin əsas məqamlarını şərh edir.
2. Danışığ və müzakirələrdə iştirak edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Qarşı tərəfin söhbəti başa düşməsi üçün səy göstərməsi şərti ilə ümumi maraq dairəsində olan mövzularla bağlı nisbətən uzun söhbətlərdə iştirak edir; b. Tanış mövzularda aparılan gündəlik müzakirələrdə (məsələn, aktual məlumatların bölüşülməsi, təlimatların verilməsi, yaxud praktiki problemlər üçün həll yollarının müzakirəsi) iştirak edir.
3. Şifahi məlumat verir	<ul style="list-style-type: none"> a. Özünün maraq dairəsində olan mövzuları aydın təsvir etməklə ardıcılıqla təqdim edir.

Xarici dildə ünsiyyət	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
4. Oxuduğu məlumatı başa düşür	<p>a. Yenidən təkrar oxumaq üçün kifayət qədər vaxt verilməsi şərti ilə özünün maraq dairəsində olan tanış mövzularda aktual məlumatları şərh edir;</p> <p>b. Tanış olduğu proses və ya məhsul növü ilə bağlı təlimatda ardıcıl mətn formasında təqdim edilmiş göstəriş və prosedurları şərh edir.</p>
5. Məlumatları yazılı şəkildə çatdırır	<p>a. Gündəlik aktual məlumatlarla bağlı olan və fəaliyyətlərin səbəblərini izhar edən standart formatda qısa hesabatlar yazır;</p> <p>b. Sadə məlumatların əks olunduğu və ya onların təqdim edilməsinin istəndiyi şəxsi məktub, qeyd və elektron mesajlar yazır.</p>

Riyazi hesablamə	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
1. İşlə bağlı riyazi məlumatları müəyyən edir və şərh edir	<p>a. İşlə bağlı müxtəlif növ qrafiklərdə təqdim edilmiş məlumatları təsvir edir;</p> <p>b. Gündəlik məsələ və ya tapşırıqlarla əlaqədar olan baza məlumatları (məsələn, bir həftə ərzində istifadə edilən materialların miqdarı) toplayır və sadə cədvəl şəklində təqdim edir;</p> <p>c. Adi riyazi mühakimələr əsasında öz subyektiv fikrini bildirir (məsələn, fərqli ölçülü konteynerlərdə satılmış eyni məhsulun qiymətlərinin müqayisə edilməsi).</p>
2. Problemləri həll etmək üçün rəqəmlərlə işləmə bacarığından istifadə edir	<p>a. Sadə problemləri həll etmək üçün adi riyazi əməlləri düzgün seçir (məsələn, qiymət artımlarının materialların sifarişinə təsirini hesablaməq);</p> <p>b. İş yerində sadə problemləri (məsələn, baza materiallarından istifadənin uçotunu aparmaq və monitorinq etmək və anbarda mal bitdiyi zaman yeni sifariş hazırlamaq) həll etmək üçün münasib riyazi əməli seçməklə tam ədədlər və onluq kəsrlərlə işləyir.</p>
3. Problemləri həll etmək üçün ölçmə və həndəsə bacarıqlarından istifadə edir	<p>a. Bir sıra 3 ölçülü obyektlərin ölçüləri və həcmi ölçüb qeydə alır (məsələn, müxtəlif növ qutuların həcmi qiymətləndirməq üçün);</p> <p>b. Sadə düsturlardan istifadə etməklə standart təlimatlarda göstəriləndən daha çox, yaxud daha az məhsul hazırlamaq üçün tələb olunan materialların həcmi (məsələn, bir tort üçün verilmiş məlumatlarla 3 tortun hazırlanması üçün tələb</p>

Riyazi hesablamada	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
	olunan inqrediyentləri) hesablayır.
4. Riyazi üsul və əməllərdən müvafiq qaydada istifadə edir	a. Sadə hesablamalar aparmaq üçün bir sıra metodlardan (zehni hesablama, kağız-qələm, kalkulyator, yaxud kompyuterin kalkulyator funksiyası) istifadə edir; b. Resurslardan istifadəni monitorinq etmək məqsədi ilə sadə uçot sənədləri (məsələn, sadə düsturlar əsasında sadə elektron cədvəl) yaradır.
5. Riyazi məlumatları ötürmək üçün müvafiq dil və işarələrdən istifadə edir	a. Yazıda bir sıra sadə riyazi simvoldan istifadə edir; b. Apardığı hesablamaları təsvir etmək və məlumatlarla bağlı yazışmalar aparmaq üçün qeyri-formal və sadə formal riyazi terminlərdən istifadə edir.
6. Riyazi məlumatları müvafiq formatlarda təqdim edir	a. İşlə bağlı məlumatları təqdim etmək üçün müvafiq riyazi formanı (məsələn, qrafik, cədvəl və elektron cədvəllər) seçir.

İnformasiya və kommunikasiya texnologiyaları (İKT)	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
1. Məlumatları axtarır və qiymətləndirir	a. İşlə bağlı və ya gündəlik ehtiyaclarını qarşılamaq üçün məlumatların "Onlayn" rejimdə axtarışını aparır; b. Məlumatlar arasında özü üçün ən uyğun olanlarını seçir (seçimini əsaslandırmaqla).
2. İKT-dən istifadə edərək məzmun tərtib edir	a. Fəaliyyəti sahəsində gündəlik məsələlərlə bağlı məzmun yaratmaq üçün müxtəlif rəqəmsal formatlardan istifadə edir; b. Yaratdığı məzmun daxilində müxtəlif formatlar və ya məlumat daşıyıcılarını (məsələn qoşma fayl və vizual elementlər) bir araya gətirir.
3. Məlumatları yadda saxlayır və istifadə edir	a. Tapdığı məlumatlar və ya hazırladığı məzmunu asanlıqla tapa bilmək üçün müvafiq qeydiyyat sistem(lər)indən istifadə edir; b. Yadda saxlaya biləcəyi məlumatlarla bağlı hər hansı etik və ya hüquqi məhdudiyyətlərin olub-olmamasını müəyyən edir; c. Məlumat və ya məzmunu müntəzəm olaraq yadda saxlayır və təkrar istifadə edir.
4. Məlumatları bölüşür və başqaları ilə əməkdaşlıq edir	a. İş mühitində həmkarları və ya digər şəxslərlə məlumatları paylaşan zaman istifadə üçün fərqli

İnformasiya və kommunikasiya texnologiyaları (İKT)	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
	<p>formatlar arasından ən uyğun olanını seçir;</p> <p>b. İş mühitində mesajlar və ya digər məzmunu göndərən, yaxud cavablandırın zaman riayət ediləcək normaları (məsələn ünvanın formaları, üslub, format və s.) müəyyən edir;</p> <p>c. İş mühitində məlumatların əldə edilməsi ilə bağlı mesajlar və ya sorğuları düzgün formada göndərir və cavablandırır.</p>
5. Özünə aid məlumatları mühafizə edir	<p>a. İKT-dən istifadə edərək rəqəmsal kommunikasiya aparmaqda olan şəxslərlə bağlı potensial riskləri müəyyən edir;</p> <p>b. Rəqəmsal mühitdə özü və ona məxsus məlumatların təhlükəsizliyini təmin etmək üçün görə biləcəyi tədbirləri sadalayır.</p>
6. Başqalarının hüquqlarını bilir və onlara hörmət edir	<p>a. Məlumatların rəqəmsal mühitə yerləşdirilməsi səbəbindən öz müdiriyyəti də daxil olunmaqla başqaları üçün yaranan potensial riskləri müəyyən edir;</p> <p>b. Rəqəmsal mühitdə istər işlə bağlı, istərsə də şəxsi kommunikasiya aparın zaman başqalarının hüquqlarını qorumaq üçün ata biləcəyi addımları təsvir edir.</p>
7. İKT ilə bağlı problemləri həll edir	<p>a. Cihaz və ya tətbiqin tapşırığı nə üçün icra etmədiyini müəyyən etmək məqsədi ilə sadə tədbirlər görür;</p> <p>b. Öz səriştəsi və ya səlahiyyətləri çərçivəsində iş mühitində İKT ilə bağlı sadə problemlərin həlli üçün tədbir görür;</p> <p>c. Nisbətən mürəkkəb problemləri həll etmək üçün mövcud dəstəkdən yararlanır.</p>

Peşə etikasını və sosial həyat bacarıqları	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. Peşə etikasını prinsiplərinə hörmət edir	<p>a. Etika və qanun arasındakı münasibəti müəyyən edir;</p> <p>b. Biznes etikasının dörd əsas mənbəyini müəyyən edir;</p> <p>c. Etikanın iş və fərdlə necə əlaqəli olduğunu izah edir;</p> <p>d. Ümumi etik prinsipləri işdə müəyyən hallar və ya təcrübələrə tətbiq edir.</p>
2. Vaxtdan səmərəli istifadə edir	<p>a. Vaxt itkilərinin müxtəlif səbəblərini aradan qaldırmaq üçün müvafiq üsullar tətbiq edir;</p> <p>b. Öz vaxtını israf edən fasilələrlə mübarizə aparmaq üçün müvafiq strategiyalar qəbul edir;</p>

Peşə etikası və sosial həyat bacarıqları	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
	c. Öz işini vaxtında yerinə yetirmək üçün praktiki metodlardan istifadə edir.
3. Qrupda effektiv işləyir	a. İşçi qruplar və komandaların əsas xüsusiyyətlərini təsvir edir; b. Komandanın effektivliyinə təsir göstərən əsas qrup proseslərini müzakirə edir; c. Qrup daxili rolları anladığını nümayiş etdirir; d. Peşəkar komandalarda effektiv komanda üzvü kimi çıxış edir.
4. İş davranışını təhlil edir	a. Özü və digər qrup üzvlərinin davranışlarındakı güclü və zəif cəhətləri müəyyən edir; b. İş davranışının iş yerinin tələblərinə və müştəri məmnuniyyətinə uyğunlaşdırılması üçün tədbirlər görür; c. Başqasının problemləri, fikirləri, düşüncələri və təcrübələri barədə anlayış nümayiş etdirir.

Sahibkarlıq	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. Yeni həll yolları tələb edən çətin tapşırıqları müəyyən edir	a. Özünün maraq dairəsində (işdə və ya ictimai həyatda) olan və yeni yanaşma və ya ideya ilə həlli mümkün olan real problemlər və çətinlikləri müəyyən edir.
2. Yeni ideyaları müəyyən edir və formalaşdırır	a. Təkbəşinə və ya komandanın bir üzvü kimi özünün maraq dairəsinə aid olan hər hansı problem və ya çətinliyin həlli ilə bağlı bir sıra ideyalar irəli sürür; b. Özünün maraq dairəsində olan hər hansı problem və ya çətinliyin öhdəsindən gəlmək üçün müəyyən ideyalar paketini qiymətləndirməklə hər bir ideyanın üstün və zəif cəhətlərini müəyyən edir.
3. Yeni ideyaları həyata keçirmək üçün lazım olan resursları müəyyən edir	a. Özünün maraq dairəsinə aid sahədə qarşıya çıxan problem və ya çətinliyin həllinə dair ideyaları reallaşdırmaq üçün tələb olunan resursları (məsələn, materiallar, avadanlıqlar, insan resursları və vaxt) müəyyən edir; b. Yeni ideyanın həyata keçirilməsi üçün resurslardan istifadə qaydasını təsvir edir.
4. Yeni ideyanın reallaşdırılması üçün tələb olunan büdcəni planlaşdırır	a. Özünün maraq dairəsinə aid sahədə qarşıya çıxan problem və ya çətinliyin həlli üçün ideyanın həyata keçirilməsi zamanı xərc tələb edən sahələri müəyyən edir.
5. Müstəqil işləyir	a. Sadə iş tapşırıqlarını birbaşa nəzarət olmadan effektiv və müstəqil şəkildə həyata keçirir;

Sahibkarlıq	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
	<ul style="list-style-type: none"> b. Vaxt və resurslardan maksimum düzgün istifadəni təmin etmək üçün gündəlik fəaliyyətlərini prioritetləşdirir; c. İşlə bağlı tapşırıqların icrası zamanı qarşıya çıxan problemlərin həlli ilə bağlı təşəbbüs göstərir; d. İşdə yaranan problemlərin həlli zamanı öz səlahiyyətlərindəki məhdudiyyətləri müəyyən edir və lazım olan hallarda müvafiq icazə alır.
6. Komandanın bir hissəsi olaraq effektiv işləyir	a. Müxtəlif və dəyişən komandalarda effektiv şəkildə işləməklə razılaşdırılmış hədəflərə nail olmaq üçün tələb olunan fərqli rolları icra edir.

Öyrənmə üsullarına yiyələnmə	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
1. Effektiv təlim strategiyaları hazırlayır	<ul style="list-style-type: none"> a. Özünün müntəzəm təlim fəaliyyətlərinə görə cavabdehlik daşıyır; b. Hər hansı çətin tapşırığı icra edən zaman təlim hədəfinə nail olmaq istiqamətində müəyyən əzmkarlıq nümayiş etdirir; c. Təlimlə bağlı əsas məqamları və bu məqamlar arasındakı əlaqələri müəyyən etmək və xatırlamaq üçün ənənəvi strategiyalardan (məsələn, diaqramlar və sikloqramlardan) istifadə edir.
2. Özünəməxsus təlim təcrübələri və təlim istəkləri barədə düşünür və bu barədə danışır	<ul style="list-style-type: none"> a. Fəaliyyəti ilə bağlı güclü və zəif cəhətlərini müəyyən edir; b. Özünün üstün hesab etdiyi təlim metodları və bu metodların təlim nailiyyətlərinə təsirini aydınlaşdırır.
3. Özünün təlim ehtiyaclarını müəyyən edir və peşəkar inkişafını planlaşdırır	<ul style="list-style-type: none"> a. Özünün karyerası və ya gündəlik həyatı ilə bağlı əsas təlim hədəflərini müəyyən edir; b. Tələb olunduğu hallarda mövcud dəstək vasitələrindən (məsələn, məsləhətçi və internet üzərində axtarış) istifadə edərək özünün təlim hədəfinə nail olmaq üçün potensial təlim yolunu planlaşdırır; c. Öz hədəfinə nail olmaq üçün ona lazım olan təlim ehtiyaclarını prioritetləşdirmək və təlimlərdən istifadə etmək imkanlarını dəyərləndirir; d. Təlim məqsədlərinə nail olmaq üçün əsas addımlar və ümumi vaxt çərçivəsini müəyyən edən plan hazırlayır; e. Təlim məqsədlərinə nail olmaq baxımından ona hansı əlavə resurs və ya dəstəyin lazım olduğunu dəqiqləşdirir.

Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin əsasları

<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
1. Hüququn mənbələrini müəyyən edir	a. Mülki hüququn mənbələrini dəqiq müəyyən edir; b. İnzibati hüququn mənbələrini dəqiq müəyyən edir; c. Əmək hüququnun mənbələrini dəqiq müəyyən edir; d. Ekologiya hüququnun mənbələrini dəqiq müəyyən edir; e. Cinayət hüququnun mənbələrini dəqiq müəyyən edir.
2. Mürəkkəb mübahisəni qanunvericiliyə uyğun həll edir	a. Mübahisəli kompleks məsələni həll etmək üçün qanunvericilikdə müvafiq şərti tapır; b. Mübahisəli kompleks məsələni həll etmək üçün müvafiq orqanı müəyyən edir; c. Mübahisəli kompleks məsələni həll etmək üçün müvafiq hüquqi orqana müraciət edir.

3.2. Ümumi səriştelər (əmək bazarında rəqabətə davamlı olmağa imkan yaradan səriştelər və peşəyə görə səriştelər arta və ya azala bilər).

Sağlamlıq və əməyin mühafizəsi Sağlamlıq və əməyin mühafizəsi üzrə səriştelər zəruridir	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
Sağlamlıq və təhlükəsizliyin qorunması	
1. Fərdi sağlamlığı və təhlükəsizliyini qoruyur	<ul style="list-style-type: none"> a. İş yeri və avadanlıqların təhlükəsiz və zərərsiz olmasını yoxlayır və sağlamlıq və təhlükəsizlik üzrə hüquqi-normativ tələblərə uyğunluğunu təmin edir; b. Şəraitə, ətraf mühitə və fəaliyyətlərə uyğun olaraq düzgün fərdi mühafizə paltarını geyinir.
2. Təhlükəsizlik təlimatları, nişanları və göstərişlərinə riayət edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Təlimat, nişan və göstərişlərə düzgün əməl edilməsini nümayiş etdirir; b. Digər şəxslərin təlimat, nişan və göstərişlərə əməl edilməsi ilə bağlı təlimatlandırılması qaydalarını təsvir edir.
3. Sağlamlıq və əməyin mühafizəsi məsələləri ilə bağlı hesabat verir	<ul style="list-style-type: none"> a. Hüquqi və təşkilati tələblərə uyğun olaraq sağlamlıq və əməyin mühafizəsi məsələləri haqqında effektiv hesabat verir, o cümlədən, müvafiq şəxsləri məlumatlandırır və sağlamlıq və təhlükəsizlik ilə bağlı qeydiyyatı tamamlayır; b. Həmkarlarının sağlamlıq və əməyin mühafizəsi məsələləri haqqında effektiv hesabat verə bilməsinə dəstək verir.
İlk yardım	
1. İlk yardım hadisələrini idarə edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Hadisə baş verən zaman ilkin qiymətləndirmə prosesini düzgün şəkildə nümayiş etdirir; b. Müalicə prioritetlərinin müəyyən edilməsi prosesini düzgün izah edir; c. Bədbəxt hadisədən zərər çəkən, ilk yardım göstərən və təhlükə ilə üzləşmə ehtimalı olan digər şəxslərin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün görülməli olan tədbirləri aydın şəkildə təsvir edir; d. Kömək çağırma və məlumat ötürmə proseslərini təsvir edir.
2. İlk yardım prosedurlarını həyata keçirir	<ul style="list-style-type: none"> a. Bədbəxt hadisədən zərər çəkən və nəfəs almayan şəxsə ürək masajı və süni nəfəs vermə prosedurlarını həyata keçirir; b. Bədbəxt hadisədən zərər çəkən və nəfəs alan şəxsləri bərpa vəziyyətində düzgün yerləşdirir; c. Kəskin qanaxmanın qarşısını düzgün şəkildə alır; d. Sümük sınıqları və çıxıqları və onurğa sütununun zədələnmə halları zamanı düzgün yardım göstərir; e. Kəskin istilik və elektrik yanıqları zamanı düzgün

	yardım göstərir; f. Kimyəvi yanıqlar zamanı düzgün yardım göstərir.
Yanğından mühafizə	
1. Yanğından mühafizə sahəsində həyata keçirilməli olan prosedurları izah edir	a. Yanğınla mübarizə aparmaq üçün yanğın çıxışları, yanğınsöndürən və su kranlarını düzgün müəyyən edir; b. Real həyatdan götürülmüş misallar əsasında yanğın üçbucağını təsvir edir; c. Yanğın signalı, evakuasiya və xilasetmə prosedurunu düzgün şəkildə təsvir edir; d. Mövcud təşkilati tələblərə cavab vermək baxımından yanğın zamanı qəbul edilməli olan ümumi prosedurları düzgün izah edir.
2. Yanğınsöndürəndən istifadə edir	a. Verilmiş yanğın növü ilə mübarizə aparmaq üçün uyğun yanğınsöndürəni seçir; b. Seçilmiş yanğınsöndürənin düzgün istifadəsi qaydalarını təsvir edir (əhatə olunanlar: yanğınsöndürən – su, köpük, CO2, quru toz və adyal).
3. Yanğının qarşısının alınması və yanğınla mübarizə sahəsində sadə tədbirlər ilə bağlı həmkarlarını təlimatlandırır	a. Həmkarlarına ehtiyat çıxışları, yanğınsöndürənlər, su kranları və şlanqların yerlərinin müəyyən edilməsi ilə bağlı təlimatlar verir; b. Həmkarlarına ehtiyat çıxışları, yanğınsöndürənlər, su kranları və şlanqlara sərbəst çıxışın təmin edilməsi üzrə təşkilati prosedurlarla bağlı təlimatlar verir.

Planlaşdırma və hesabatvermə	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
1. Öz işini planlaşdırır	a. Tapşırığa əsasən işini zamana görə planlaşdırır; b. Mövcud resursları yoxlayır; c. Plana və mövcud resurslara uyğun olaraq özünün komanda daxilindəki vəzifələri və fəaliyyət məqsədlərini müəyyən edir.
2. Öz işi haqqında şifahi və yazılı hesabat verir	a. Öz fəaliyyətinin nəticələri haqqında rəhbərə düzgün şifahi hesabat verir; b. Müvafiq formalardan (şablonlar və sxemlərdən) istifadə etməklə öz işi haqqında düzgün yazılı hesabat verir.
3. Statistik məlumatları şərh edir	a. Tələb olunan statistik məlumatları düzgün toplayır; b. Müvafiq statistik məlumatları fəaliyyət planı ilə müqayisə edir; c. Plandan kənarlaşmaları izah edir.

Əl alətləri və mexaniki alətlərdən istifadə	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
1. Struktur bölmədə müvafiq əl alətləri və mexaniki alətlərdən istifadənin vəziyyətini qiymətləndirir	<ul style="list-style-type: none"> a. Alətlərin effektivliyinin təhlilini aparır; b. Yeni alətlərin potensial istifadəsini təcrübədə sınaqdan keçirir və ya işçilər arasında sınaq və qiymətləndirmə prosedurlarını həyata keçirir; c. Əl alətləri və mexaniki alətlərin istifadəsinin sağlamlığa potensial təhlükələrini müəyyən edir; d. Nəticələr barədə rəhbərə hesabat verir.
2. Alətlərə göstərilən texniki xidmət və onların yenilənməsini monitorinq edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Texniki xidmətin mövcud vəziyyətini qiymətləndirir; b. Müvafiq texniki xidmət planı hazırlayır.
3. Xüsusi əl alətləri və mexaniki alətlərdən istifadə edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Xüsusi alətlərdən effektiv istifadəni nümayiş etdirir (əhatə olunanlar: xüsusi alətlər – GPS, rəsmxət və CAD proqram paketi, radio və teleradio avadanlığı).

Standartlaşdırma və metrologiya	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
1. Standartları müəyyən edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Standartlaşma haqqında qanunvericiliyin öz fəaliyyət sahəsi ilə bağlı müddəalarını aydın ifadə edir; b. Fəaliyyət sahəsində mövcud olan standartları növlərinə görə müəyyən edir; c. Sertifikatlaşdırma üçün tələb olunan norma və sənədləri tələblərə uyğun müəyyən edir.
2. Kəmiyyətləri ölçür	<ul style="list-style-type: none"> a. Tələblərə uyğun olaraq ölçülə bilən və ölçülə bilməyən kəmiyyətləri müəyyən edir; b. Verilən kəmiyyətlər üçün ölçmə şkalalarını dəqiq təsvir edir; c. Ölçmələrin növləri və üsullarını fərqləndirir; d. Fəaliyyət sahəsində istifadə olunan ölçmə cihazlarını istifadəçi təlimatlarına uyğun kalibrləşdirir; e. Təqdim olunan sahədə uyğun ölçmə və qiymətləndirmə aparır; f. Verilən kəmiyyətləri müvafiq ölçü vahidləri ilə ifadə edir; g. Ölçmə xəталınının müvafiq aralıqda olmasını təmin edir; h. Verilmiş ölçmə vasitələrinin dəqiqlik sinfi və metroloji etibarlılığını müəyyən edir.

Elektrotexnika və elektronikanın əsasları	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>

Elektrotexnika və elektronikanın əsasları	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
1. Cərəyan dövrəsini qurur	<ul style="list-style-type: none"> a. İşlədiciləri ardıcıl, paralel və qarışıq birləşdirməklə sabit cərəyan dövrlərini tələblərə uyğun qurur; b. Əsas dövrə qanunlarını (Om, Coul-Lents və Kirxhof qanunlarını) aydın izah edir; c. Elektromaqnit induksiyası hadisəsini aydın təsvir edir; d. Dəyişən cərəyan dövrlərini növlərə ayırır; e. Verilmiş parametrlərə uyğun cərəyan dövrlərini təhlükəsiz şəkildə qurur; f. Cərəyan dövrəsinə mənbə, işlədici, kommutasiya aparatı (rele) və çevirici qurğuları düzgün qoşur; g. Mühərriklərin təyinatı və iş prinsiplərini fərqləndirir.
2. Yarımkeçirici elementlərdən ibarət dövrəni qurur	<ul style="list-style-type: none"> a. Yarımkeçirici cihazları dövrə hissəsinə müvafiq şəkildə birləşdirir; b. Tranzistorlu dövrləri müvafiq qaydada yoxlayır; c. Qida mənbələrinin işini təsvir edir; d. Gücləndirici və generator sxemlərini müvafiq qaydada qoşur.

Sxem, çertyoj və qrafiki işlər	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
1. Çertyojların tərtib edilməsi qaydaları və həndəsi qurmaları anlayır	<ul style="list-style-type: none"> a. Çertyojların əsas yazı və miqyasları və xətlərin növlərini sadalayır; b. Çertyojlarda şriftlər, yazılar və ölçülərin qoyulmasını təsvir edir; c. Parçalar, bucaqlar və çevrələrin bölünməsinə göstərir, qövsün radiusunun tapılmasını bilir və müxtəlif qovuşmalar və lekal əyrisini qurmağı bacarır.
2. Elektrik sxemlərini izah edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Sxemdə xüsusi birləşmə və işarələri ayırd edir; b. Passiv dövrə elementlərini sxemdə müəyyən edir; c. Aktiv dövrə elementlərini müəyyən edir; d. Sxemdə rəqəmsal elementləri ayırd edir.

Elektrik ölçmələri	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
1. Ölçmə üsullarını müəyyən edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Ölçmə və onun mahiyyətini izah edir; b. Ölçmə xətasının hesablanması qaydasını izah edir; c. Fiziki kəmiyyətlərin ölçmə metodlarını təsvir edir; d. Növünə və təyinatına görə ölçü cihazlarını ayırd edir; e. Elektrik ölçü cihazlarının təyinatını müəyyən edir.

Elektrik ölçmələri	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
2. Elektrik dövrəsində ölçməni tətbiq edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Sabit və dəyişən cərəyan dövrəsində cərəyanı ölçür; b. Sabit və dəyişən cərəyan dövrəsində gərginliyi ölçür; c. Körpü və ampermetr-voltmetr üsulu ilə müqaviməti ölçür; d. Osillometrik metodla ölçmə prosesini təşkil edir; e. Kondensator və induktivlik kimi passiv dövrə elementlərinin nominalını müəyyən edir.

3.3. Spesifik səriştlər (peşə üzrə tələb olunan səriştlər peşəyə görə arta və ya azala bilər).

Tibbi avadanlıqların təmiri	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
1. Sadə təmir işlərinə hazırlıq görür	a. Təmirə uyğun cihaz və avadanlıqları müəyyən edir; b. İşə uyğun fərdi mühafizə vasitələrini müəyyən edir.
2. Sadə təmir işlərini yerinə yetirir	a. Qovşaqlar və birləşdirici hissələrin yerini müəyyən edir; b. Müvafiq təlimatlar əsasında sadə təmir işlərini həyata keçirir; c. Təmir zamanı sadə cihaz və avadanlıqları qaydalara uyğun tətbiq edir.

Tibbi avadanlıqlara texniki xidmət	
<i>Təlim (öyrənmə) nəticələri</i>	<i>Qiymətləndirmə meyarları</i>
1. Tibbi avadanlıqlara xidmət göstərir	a. Avadanlıq və cihazların növünə görə iş prinsiplərini izah edir; b. Vaxtaşırı xidmət cədvəllərini tərtib edir; c. Sadə texniki xidməti təşkil etmək üçün müvafiq sadə sxem və təlimatları oxuyub şərh edir; d. Müvafiq təlimatlar əsasında sadə dəyişdirmə işlərini həyata keçirir; e. Avadanlıqların sadə mexaniki hissələrini müvafiq qaydada dəyişir.
2. Avadanlıqların təmizlik işlərini həyata keçirir	a. Avadanlığın hissələrinə uyğun təmizləmə metodlarını müəyyən edir; b. Tibbi avadanlıqları müvafiq şəkildə təmizləyir.

4. *Kvalifikasiya standartının hazırlanmasında (yenidən hazırlanmasında) iştirak edənlər:*

Müəssisə nümayəndələri:

N:	İştirakçının adı, soyadı:	Təşkilat və yeri:
1.	Röyal Məmmədov Mehmet Erpem	“MESA Group” MMC
2.	Anar Ağalarov	Albatros Health Care
3.	Məmmədrəsul Yaqubov	“ARASH” MMC
4.	Rəhim Rəhimov Allahverdi Ələkbərov	Azərbaycan Texniki Universitet

Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin icrasına dəstək layihəsinin nümayəndələri:

N:	Adı, soyadı:	Vəzifə:
1.	Aynur Kərimova	Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin icrasına dəstək layihəsinin eksperti
2.	Mehparə Əhmədova	Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin icrasına dəstək layihəsinin eksperti
3.	Genevieve McCabe	Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin icrasına dəstək layihəsinin eksperti

Bacarıqların inkişaf etdirilməsi üzrə sahə komissiyasının sədri, üzvləri və mütəxəssislər (adı, soyadı, iş yeri və vəzifəsi)

No	Adı, Soyadı	İş Yeri	Vəzifəsi
5.1			
5.2			
5.3			
5.4			
5.5			
5.6			
5.7			
5.8			
5.9			
5.10			
5.11			
5.12			
5.13			
5.14			